N°. 12. 1860.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentiën is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

ZATURDAG 14 JANUARIJ.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

(Staatsblad n°. 149.) *WET van den 26sten December* 1859, *tot vaststelling van het* twaalfde *hoofdstuk der Staatsbegrooting voor den jare* 1860.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artt. 119 en 120 der Grondwet, de algemeene begrooting jaarlijks moet worden vastgesteld,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

EENIG ARTIKEL.

Het XIIde hoofdstuk der begrooting van staatsuitgaven voor het dienstjaar 1860, betreffende de *Onvoorziene Uitgaven*, wordt vastgesteld als volgt:

Eenig artikel.

Onvoorziene uitgaven. *Honderd duizend gulden* (f 100,000).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's Gravenhage, den 26sten December 1859.

WILLEM

De Minister van Finantien,
VAN BOSSE.

Uitgegeven den *een en dertigsten* December 1859.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
DE KOCK.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 12den Januarij 1860, n°. 49, is benoemd tot lid van het collegie van regenten over het huis van arrest te Brielle dr. *W. C. van den Brandeler*, burgemeester der gemeente Brielle.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

De Minister van Finantien maakt bekend, dat bij hem ontvangen is eene som van f 35, door een onbekende onder het postmerk *Rotterdam*, van den 11den dezer, als aan 's Rijks schatkist verschuldigd ingezonden.

's Gravenhage, den 13den Januarij 1860.

De Minister voornoemd,
VAN BOSSE.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

DUITSCHLAND.

De Pruissische Landdag is gisteren door den Prins-Regent met de volgende rede geopend:

Doorluchtige, edele en geëerde heeren van beide Huizen des Landdags!

Toen ik in het vorige jaar van u afscheid nam, zonden wij een gebed omhoog voor de genezing van onzen geliefden koning en heer. Tot mijne en des lands diepe smart heeft het den Allerhoogste in zijn raadsbesluit niet behaagd, het zware lijden van Zijne Majesteit te verzachten.

Gewigtige gebeurtenissen hebben in Europa plaats gehad.

De destijds reeds in Italie uitgebarsten oorlog naderde met rassche schreden de Duitsche grenzen. Eene ernstige houding aan onze zijde werd door het ernstige van dezen toestand vereischt. Ik gaf bevel tot het mobiel maken van zes legercorpsen. Met het te velde brengen van dezelve, in vereeniging met de troepen der niet aan den strijd deelnemende Duitsche bondgenooten, was reeds een begin gemaakt toen de oorlog plotseling een einde nam.

Op de in Villafranca overeengekomen praeliminairen is de vrede gevolgd.

Op de gemeenschappelijke uitnoodiging van Oostenrijk en Frankrijk heeft mijne regering zich bereid verklaard om deel te nemen aan een Europeesch congres, hetwelk de meest geschikte middelen tot bevrediging van Italie en tot duurzame bevestiging eener geregelde orde van zaken aldaar zal moeten in overweging nemen.

De wensch naar eene hervorming der grondwetten van den Duitschen Bond heeft zich in den laatsten tijd weder veelzijds geopenbaard. Pruissen zal zich steeds beschouwen als eigenaardig geroepen tot ondersteuning van pogingen strekkende om door doelmatige instellingen de krachten der natie te verhoogen en tot eenheid te brengen, en om door maatregelen van wezenlijk praktische beteekenis de algemeene Duitsche belangen krachtig te bevorderen.

Mijne regering wordt door den wensch bezield om de werkzaamheid der Duitsche Bondsvergadering, in betrekking tot de constitutien der afzonderlijke Staten, binnen de juiste grenzen van hare bevoegdheid beperkt te zien. Zij heeft zich dus ook ten aanzien van de reeds sedert jaren bij de Bondsvergadering aanhangige Keurhessische grondwets-aangelegenheid verpligt geacht, het terugkeeren tot de constitutie van 1831, met weglating der daarin voorkomende tegen de bondswetten strijdige bepalingen, als den weg aan te wijzen, die aan het bedoelde beginsel beantwoordt.

In vereeniging met mijne Duitsche bondgenooten is het steeds mijn streven, te bewerken dat aan de onder den Deenschen schepter vereenigde landen eene onveranderlijke, aan de bestaande overeenkomsten en de erkende landsregten beantwoordende constitutie verleend worde. Niet minder zullen mijne pogingen bij den Duitschen Bond daartoe strekken, dat de provisionele toestand, die tot op de definitive vaststelling onvermijdelijk is, op bevredigende wijze geregeld worde.

Vervolgens overgaande tot de inwendige aangelegenheden van den Pruissischen Staat, wordt gezegd dat handel en nijverheid zich gelukkig beginnen te herstellen van de nadeelige gevolgen der staatkundige gebeurtenissen van het afgeloopen jaar; dat tot bevordering van scheepvaart en industrie eene expeditie naar het oosten van Azie is ondernomen, en dat met Sardinie eene additionele handelsovereenkomst is gesloten. De finantiele toestand des lands wordt als bevredigend geschetst; de voor het vorige jaar vastgestelde uitgaven zullen uit de gewone inkomsten kunnen worden bestreden, zonder dat het noodig zal zijn tot buitengewone middelen de toevlugt te nemen; ook de begrooting voor het volgende jaar heeft zoo kunnen worden ingerigt, dat naast de behoeften van de openbare dienst met aangevangen verbeteringen voortgegaan en in nieuwe dringende behoeften voorzien kan worden. Van de in het verleden jaar voor het krijgswezen opgenomen leening is een aanzienlijk gedeelte beschikbaar gebleven, tot regeling van welks gebruik eene wet zal worden voorgedragen. Voorts wordt de voordragt toegezegd van onderscheiden wets-ontwerpen, onder anderen omtrent de grondbelasting, de verdeeling des lands in kiesdistricten, het gemeentelijk beheer in de steden en ten platten lande, enz.

De troonrede eindigt aldus:

Mijne Heeren! Een vraagstuk van overwegend belang vereischt de zorg van mijne regering en tevens de uwe. Toen ik in het afgeloopen jaar genoodzaakt was de ontwikkeling van onze oorlogsmagt te bevelen, schaarden de opgeroepen manschappen zich met ijver en zelfopoffering onder de vaandels, en ik ben er trotsch op dat ik deze zich nooit verloochenende vaderlandsliefde openlijk mag erkennen.

Indien de inrigting van ons krijgswezen desniettegenstaande eene hervorming behoeft, dan is de oorzaak daarvan niet gelegen in gebrek aan bereidwilligheid of van moed en weerbaarheid. De inrigting van ons leger dagteekent uit eenen tijd van zware beproeving. Zij beantwoordde aan de toenmalige sterkte der bevolking en de finantiele krachten van den Staat, en is, uit besef van hetgeen met haar roemrijk tot stand gebragt was, steeds gehandhaafd geworden. De ondervinding der laatste tien jaren, gedurende welke onze strijdkrachten herhaaldelijk opgeroepen moesten worden, hebben echter onderscheiden diep gevoelde gebreken en ongelegenheden meer en meer in een helder licht gesteld. Deze weg te nemen is mijn pligt en mijn regt, en ik roep uwe grondwettelijke medewerking in tot het vaststellen van maatregelen, die onze weerbaarheid verhoogen, aan de toegenomen sterkte der bevolking beantwoorden, en met de behoeften onzer industriele en huishoudelijke toestanden in overeenstemming zijn. Tot dat einde zal u een ontwerp van wet omtrent de algemeene verpligting tot de krijgsdienst benevens de noodige finantiele voorstellen worden voorgelegd. Het is geenszins het voornemen af te breken wat in een roemrijk tijdvak opgebouwd is. Het Pruissische leger zal ook in het vervolg bestaan uit het Pruissische volk onder de wapenen. Maar onze taak is het, aan de vroegere legerinrigting, binnen de door de finantiele krachten des lands aangewezene grenzen, door het verjongen van hare vormen nieuwe levenskracht te verzekeren. Schenkt aan eene rijpelijk overwogen voordragt, waarbij op de burgerlijke en militaire belangen van het vaderland gelijkelijk is acht geslagen, uw onbevooroordeeld onderzoek en uwe goedkeuring. Zij zal naar alle zijden ten bewijze strekken van het vertrouwen des lands in mijne opregte bedoelingen.

Mijne Heeren! Nog nooit is aan de vertegenwoordiging des lands een maatregel voorgelegd van zoo groot gewigt voor de verdediging, voor de grootheid en de magt des vaderlands. Het geldt thans de middelen, om het vaderland tegen de wisselvalligheden der toekomst te beveiligen. Daartoe schenke God zijnen zegen!

ITALIE.

Het katholijke dagblad *l'Univers* deelt de volgende zinsneden mede uit eenen dezer dagen door den Paus aan eenen bisschop van Savoye geschreven brief. Uit dezelve meent men te kunnen opmaken, welk antwoord de Heilige Vader zal geven op Keizer Napoleon's uitnoodiging om de Romagna gewillig af te staan.

» De regten welke de wereldlijke magt van den Apostolischen Stoel uitmaken, kunnen niet geschonden en vertrapt worden zonder afbreuk aan de katholijke kerk te doen; en wij, getrouw aan onzen pligt en aan den eed waardoor wij ons hebben verbonden om die regten ongeschonden te houden, hebben meermalen tot handhaving derzelve onze stem openlijk en plegtig doen hooren. Naar het voorbeeld onzer ambtsvoorgangers, welke, in gelijken nood geraakt zijnde als wij, evenwel het grondgebied en de regten van den Heiligen Stoel onophoudelijk hebben verdedigd, zijn wij altijd bereid om in den strijd voor die zaak allerlei wederwaardigheden en beproevingen te ondergaan."

— In Lombardye worden aan den kant der bevolking reeds aanstalten gemaakt voor de verkiezing van leden des parlements, hoewel het nog niet bepaald is, wanneer dezelve zal plaats hebben. De heer Cavour heeft zich, op uitnoodiging van een aantal kiezers van Milaan, bereid verklaard om bij die verkiezing als candidaat op te treden.

— Volgens berigt uit Napels van den 3den dezer is de generaal Filangieri eindelijk definitief als minister van oorlog en voorzitter van den ministerraad afgetreden. Hij had de goede verwachting, welke zijne optreding bij de liberalen opwekte, te leur gesteld en tevens door zijn streven om alle partijen te vriend te houden, zijnen invloed aan het hof verloren.

FRANKRIJK.

In twee kiesdistricten, beide in het noordwesten van Frankrijk gelegen, heeft dezer dagen, onder levendige deelneming van de kiezers, de verkiezing van een lid voor het Wetgevend Ligchaam plaats gehad; de candidaat des gouvernements is in het eene met vijf zesden van de uitgebragte stemmen, in het andere nagenoeg eenstemmig verkozen. Dit wordt bij de thans tusschen het keizerlijke gouvernement en de geestelijkheid bestaande spanning als een niet onbelangrijk blijk van de gezindheid der bevolking aangemerkt.

Het gouvernement houdt thans ongemeen scherp toezigt op de dagbladen van legitimistische en die van katholijke kleur. Ten gevolge daarvan heeft de *Gazette de France*, het hoofdorgaan der koningsgezinde partij, eergisteren eene waarschuwing ontvangen. Dit blad had twee artikelen geplaatst, welke naar het oordeel des gouvernements de strekking hadden om de gemoederen op te winden en om den grondslag van de instellingen des keizerrijks, namelijk het beginsel van de volkssouvereiniteit en van het algemeene stemregt, aan te tasten. Het had onder anderen gezegd dat » het beginsel van volkskeuze als grondslag van het hoogste staatsgezag, eerst in het jaar 1793, dus gelijktijdig met het schrikbewind, opgekomen was."

Twee provinciale dagbladen van katholijke kleur, de *Echo de la Frontière*, die te Valenciennes, en de *Indépendant*, welke te Laval uitkomt, hebben in deze week ook waarschuwingen ontvangen.

Het ontbreekt echter ook niet aan officiele handelingen van tegengestelde strekking. Zoo vermeldt de *Moniteur* van gisteren het overlijden van den bisschop van Châlons, mgr. de Prilly, een oud soldaat van het eerste keizerrijk, en weidt in den lof van dien praelaat uit. Te Parijs is eene kapel, alwaar sedert twee jaren in het Engelsch en sedert een paar maanden ook in het Fransch Anglicaansche godsdienstoefening gehouden werd, door de politie op last der hooge regering gesloten; het was vooral het houden der dienst in de Fransche taal, wat aan de regering mishaagde. Deze maatregel geeft aan Londensche dagbladen en ook aan het Parijsche *Journal des Débats* weder stof om over onverdraagzaamheid van katholijke geestelijken te klagen.

— De heer Thouvenel moet, volgens een telegram uit Konstantinopel van den 10den dezer, gisteren aldaar scheep gegaan zijn, om zich naar Frankrijk te begeven en er de betrekking van minister van buitenlandsche zaken te aanvaarden.

ENGELAND.

In de afgeloopen parlements-zitting heeft het gouvernement magtiging gevraagd en bekomen om voor de landmagt eene reserve te vormen, ter sterkte van hoogstens twintig duizend man en zamen te stellen uit personen welke, in eenig ander gedeelte der Britsche krijgsmagt gediend hebbende, na het volbrengen van hunnen diensttijd gezind zijn om vrijwillig bij de reserve dienst te nemen. De officiele *London Gazette* van den 11den dezer behelst een besluit der Koningin, strekkende om dien maatregel ten uitvoer te leggen.

— In eenige kantons van Zwitserland deelen de Israëliten niet in al de regten der Christelijke ingezetenen. Het Engelsche gouvernement heeft zich onlangs, even als reeds vroeger dat van de Vereenigde Staten, tot de regering van het eedgenootschap gewend en den wensch te kennen gegeven dat aan die achterstelling van onchristenen een einde gemaakt zou worden. Thans verneemt men uit Bern, dat de Zwitsersche regering dat aanzoek onder de aandacht der betrokken kantons gebragt heeft, daar zij zelve niet bevoegd is om de bedoelde bepalingen der kantonnale wetgevingen te veranderen.

— In het begin dezer week is te Reading, de hoofdstad van het Engelsche graafschap Berks, de heer Francis Goldsmid, een rijk Israëliet van liberale denkwijze, tot lid van het Lagerhuis verkozen; zijn tegenpartijder, een Christen van conservative denkwijze, had vrij wat minder stemmen. Lieden, welke in der tijd de toelating van onchristenen als parlementsleden bestreden en ook aanvoerden dat, wanneer eenmaal de deur van het Parlement voor de Israëliten geopend was, zij er in grooten getale zouden weten binnen te dringen, zeggen dat hunne vrees nu reeds begint bewaarheid te worden.

BELGIE.

De *Observateur Belge* van den 12den dezer ontleent aan een ander Brusselsch blad van minder bekendheid het volgende berigt: » Gisteren waren hier te stede geruchten van eene ministeriele krisis in omloop. Men verzekerde dat verschil van gevoelen over het van zekere zijde voorgestelde plan om met Belgische troepen aan de door Frankrijk en Engeland voorgenomen expeditie tegen China deel te nemen, verdeeldheid in het kabinet had te weeg gebragt en dat er een ander bewind, gedeeltelijk uit nieuwe bestanddeelen bestaande, zou gevormd worden.

» Wij gelooven dat die geruchten ongegrond zijn, dat het kabinet geenszins voornemens is van de wetgevende kamers geld tot bekostiging eener Belgische expeditie tegen China te vragen, en dat zelfs geen plan van dien aard aan de beoordeeling van den ministerraad is onderworpen."

NASCHRIFT.

LONDEN, 13 Januarij. De *Morning Post* zegt dat Frankrijk en Engeland niet door een schriftelijk verdrag, maar door hun bondgenootschap vereenigd zijn tot bescherming van Italie's onafhankelijkheid, — dat, in geval van eene nieuwe vredebreuk tusschen Frankrijk en Oostenrijk, Engeland het militaire overwigt van het Noorden ter zee in de schaal zou leggen, — dat de strijd tegen Italie's vijanden door de Italianen, Franschen en Engelschen gezamenlijk moet worden gevoerd.

PARIJS, 13 Januarij. De *Moniteur* behelst den maandstaat van de zaken der Bank van Frankrijk. Daaruit blijkt dat de voorraad specie in de laatste vier weken met 45 millioen francs is verminderd, en dat het bedrag der omloopende banknoten met $69^2/_3$ millioen francs, dat van het in handen der Bank zijnde handelspapier met $45^1/_3$ millioen fr., dat van de voorschotten met 2 millioen, het batig saldo der rekening met de schatkist met 29, en dat der rekeningen met particulieren met 8 millioen vermeerderd is.

Het *Daily News* verzekert dat lord Cowley niet met een bepaald voorstel van het Fransche gouvernement te Londen is gekomen, maar dat hij evenwel mededeelingen heeft gedaan waardoor de vriendschap tusschen Engeland en Frankrijk is bevorderd.

De ministeriele *Constitutionnel* spreekt in een hoofdartikel over de door den Paus op nieuwejaarsdag tot den bevelhebber van het Fransche garnizoen gehouden toespraak. Die woorden vol verbittering en verbolgenheid, zegt dat blad, steken scherp af bij den eerbiedigen en bezadigden toon van 's Keizers brieven, en maken eenen voor Rome ongunstigen indruk op het publiek, maar moeten niet aan den Paus zelven geweten worden, daar zij hem zekerlijk door zijn gouvernement in den mond gelegd zijn en ongetwijfeld nu reeds door hem zelven betreurd worden.

De *Constitutionnel* beweert dat de Paus niet vrij is, en dat een secretaris van staat niet zelden onbeperkt gezag uitoefent, maar dat de kardinaal Antonelli en allen die met hem in Italie eenen niet langer bestaanbaren staat van zaken zouden willen handhaven, door Keizer Napoleon's schrijven van hunnen waan ten eenen male genezen moeten zijn.

FRANKFORT, 12 Januarij. In de heden gehouden zitting der Duitsche Bondsvergadering heeft de commissie voor de militaire aangelegenheden verslag gedaan over het van wege de Würzburger conferentie gedane voorstel tot beveiliging der kusten van Duitschland tegen buitenlandsche vijanden. De stemming daarover is op verlangen van Pruissen veertien dagen uitgesteld.

TRIËST, 12 Januarij. Volgens berigt uit Verona van gisteren zou nabij de grenzen van Modena eene schending van het Oostenrijksche grondgebied gepleegd zijn. De Oostenrijksche generaal-majoor Lippert heeft zich derwaarts begeven. De Oostenrijksche luitenant-veldmaarschalk Crenneville is naar Desenzano vertrokken, om deel te nemen aan de werkzaamheden der te Peschiera zamenkomende commissie tot regeling der grensscheiding tusschen het Sardinische en het Oostenrijksche grondgebied.

MARSEILLE, 13 Januarij. Volgens een dagblad van Toulon, *le Toulonnais*, heeft het Fransche eskader de baai van Algesiras verlaten en de terugreis naar Toulon aangenomen, drie oorlogsschepen, met name de *Donauwerth*, de *Foudre* en de *Tisiphone*, achterlatende.

ROME, 10 Januarij. De vroeger medegedeelde berigten van demonstratien van de zijde der bevolking in de Marken van den Kerkelijken Staat zijn overdreven; doch er begint zich in de daad gisting onder de bevolking te vertoonen. De wacht van het Kapitool hier ter stede is vermeerderd; de jongelieden van den Romeinschen adelstand hebben vrijheid van de regering ontvangen om deel van die wacht uit te maken, en de zoon van den prins Chigi is tot kolonel bij dezelve benoemd.

Naar men verzekert, zal de heer de Gramont als gezant van Frankrijk naar Konstantinopel verplaatst worden ter vervanging van den heer Thouvenel.

BERLIJN, 13 Januarij. De Tweede Kamer heeft heden den heer Simson met 173 van de 261 stemmen tot haren president, en de heeren Grabow en Matthis tot vice-presidenten verkozen.

DRESDEN, 13 Januarij. Het officiele dagblad van heden behelst een telegram uit München, volgens hetwelk de Koning van Beijeren in de tegenwoordige omstandigheden van de reis naar Spanje heeft afgezien.

MODENA, 13 Januarij. Het berigt uit Verona van den 11den aangaande eene schending van het Oostenrijksche grondgebied is nader gebleken geheel ongegrond te zijn.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 13den Januarij* 1860.

Heden wordt van regeringswege, ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken, vermeld bij § 2 der circulaire in de *Staats-courant* van 29 Junij 1852, verzonden een dagblad, waarin voorkomt een overzigt der scheepvaart van Hamburg in 1859, vergeleken met die van de zeven vorige jaren; en een gedrukt overzigt der handelsbeweging in de haven van Bremen gedurende 1859.

Blijkens een berigt van Zijner Majesteits consul-generaal te Napels is de quarantaine voor uit Nederland komende schepen aldaar, te rekenen van den 14den Januarij, opgeheven.

Blijkens de jongst ontvangen *Javasche Couranten*, loopende tot den 23sten November jl., waren door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië de volgende beschikkingen genomen:

bij het civiel departement:

benoemd: tot consul-generaal der Nederlanden in Japan, het lid in den raad van justitie te Batavia, mr. J. K. de Wit; tot kanselier van den consul-generaal der Nederlanden in Japan, de ambtenaar der 1ste

klasse mr. J. P. Metman, thans ter beschikking van den directeur van financien, met bepaling dat hij tevens zal uitoefenen de functie van notaris, vendumeester, ambtenaar van den burgerlijken stand en agent van de weeskamer; tot adsistent-resident van Patjitan, de adsistent-resident voor de politie te Samarang, P. J. Serlé; tot adsistent-resident voor de politie te Samarang mr E. A. Loudon, laatstelijk lid in den raad van justitie te Batavia; tot hoofdcommies bij de directie der cultures, de controleur der 3de klasse bij de landelijke inkomsten en cultures, mr. W. B. Bergsma; tot 2den substituut-griffier bij den raad van justitie te Batavia, de ambtenaar der 1ste klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie, mr. W. de Gelder; tot controleur der 3de klasse bij het binnenlandsch bestuur in de residentie Palembang, de ambtenaar ter beschikking van den resident aldaar, F. E. P. van den Bossche; tot pakhuismeester bij het zout-hoofddepôt te Pakkies (Krawang), de ambtenaar op wachtgeld L. J. Temminck jr., laatstelijk postcommies, tevens pakhuismeester te Palembang; tot secretaris der residentie Probolinggo, B. C. Nolthenius, laatstelijk 1ste commies bij de directie der producten en civile magazijn; tot civiel gezaghebber der Zuider-districten (Celebes en onderhoorigheden) de gewezen commies voor de comptabiliteit op het bureau van den adsistent-resident van Bandong (residentie Preanger regentschappen) J. W. Kröller; tot 2den commissie op het residentiekantoor te Tjandjoer (Preanger regentschappen), de commies op het bureau van den adsistent-resident van Tjilatjap, A. Papo; tot lid van de commissie tot ondersteuning van behoeftige Christenen in de Soerabajasche afdeeling M. van den Elzen, pastoor te Soerabaja; tot controleur der 2de klasse bij het binnenlandsch bestuur in de adsistent-residentie Benkoelen, de gewezen controleur der 2de klasse bij de landelijke inkomsten en cultures, H. J. Kempees; tot translateurs te Padang: in de Engelsche en Fransche talen, mr. C. Vinju, in de Fransche en Hoogduitsche talen, J. J. de Weijer, en in de Engelsche taal A. H. Intveld; tot stadsvroedmeesteres te Samarang T. L. A. Somer;

bevorderd, tot 3den commies bij de directie der producten en civile magazijnen, de 1ste klerk bij die directie P. A. Fisser;

verleend: een tweejarig verlof naar Nederland; aan den secretaris der residentie Probolinggo, G. L. von Valentini: aan den opzigter der 1ste klasse van de burgerlijke openbare werken A. van Diggelen;

magtiging verleend: tot de uitreiking aan J. Groneman eener acte van toelating tot de uitoefening der genees-, heel- en verloskundige praktijk in de residentie Preanger regentschappen, en in het bijzonder te Bandong;

gesteld: ter beschikking van den resident der Lampongsche districten, de 1ste commies bij de hoofd-administratie der marine W. MacDonald, de klerk ten residentie-kantore aldaar J. A. Neys, en de ambtenaar der 3de klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie A. H. Helbach, thans ter beschikking gesteld van den directeur der burgerlijke openbare werken; ter beschikking van den resident van Timor, om tijdelijk te worden belast met de functien van commies-kashouder aldaar, de ambtenaar op wachtgeld A. O. Burgemeestre, laatst secretaris en boekhouder bij de weeskamer te Amboina; ter beschikking van den directeur van financien, de ambtenaar der 1ste klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie mr. J. A. baron Taets van Amerongen;

verklaard: dat het aan A. C. de Burlet verleend ontslag uit de betrekking van zout-verkoop-pakhuismeester te Samarang, moet beschouwd worden als te zijn eervol;

ingetrokken: het aan J. Mostert, bootsman bij het haven-departement te Amboina, op zijn verzoek, verleende eervol ontslag uit 's lands dienst, met behoud van aanspraak op pensioen, met bepaling dat hij die betrekking zal blijven bekleeden; de aan J. Groneman verleende admissie tot uitoefening der genees-, heel- en verloskundige praktijk te Batavia, de aan den den ambtenaar J. C. van Schuylenburch verleende admissie als translateur in de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche talen te Padang;

ontheven: eervol, van de waarneming der civile geneeskundige dienst in de afdeeling Grissee (residentie Soerabaja), de particuliere geneesheer Y. Brandes, met magtiging om de aan hem uitgereikte acte van toelating tot de uitoefening der genees-, heel- en verloskundige praktijk in de afdeeling Grissee (Soerabaja) over te schrijven voor de afdeeling Modjokerto (residentie Soerabaja);

ontslagen: op verzoek, eervol, de Nederlandsche commissaris in Japan, mr. J. H. Donker Curtius; bij de commissie tot ondersteuning van behoeftige Christenen in de Soerabajasche afdeeling, het lid C. J. H. Fransen;

goedgekeurd: dat door den raad van justitie te Macassar is benoemd: tot buitengewoon substituut-griffier bij die regtbank, buiten bezwaar van den lande, J. W. Theunis, 1ste klerk ter griffie aldaar; dat door den resident van Timor is ontslagen, eervol, wegens vertrek, als civiel gezaghebber van de Solor-eilanden, de kapitein der infanterie J. Hubeek; en is opgedragen de betrekking van civiel gezaghebber van de Solor-eilanden aan den 2den luitenant der infanterie H. Demmeni, benoemd militair kommandant van Larantoeka; dat door den directeur der cultures bij het kader der landelijke inkomsten en cultures zijn geplaatst: in de residentie Rembang ter beschikking van den resident aldaar, de benoemde controleur 1ste klasse O. W. Swaving; in de residentie Kediri, ter beschikking van den resident aldaar, de benoemde controleur 3de klasse S. K. van Aalst; in de residentie Soerabaja, ter beschikking van den resident aldaar, de benoemde controleur 3de klasse W. A. de Kock van Leeuwen; in de residentie Bagelen, ter beschikking van den resident aldaar, de benoemde controleur 3de klasse J. C. Reinst; in de residentie Pasoeroean, ter beschikking van den resident aldaar, de benoemde controleur 3de klasse mr. C. M. Smulders; in de residentie Cheribon, ter beschikking van den resident aldaar, de benoemde controleur 3de klasse J. A. Focquin; in de residentie Samarang, ter beschikking van den resident aldaar, de benoemde controleur 3de klasse mr. A. M. Oudemans; in de residentie Probolinggo, ter beschikking van den resident aldaar, de benoemde controleur 3de klasse mr. H. A. Blume; dat door den gouverneur van Sumatra's Westkust is benoemd, tot vendumeester in de residentie Padangsche Bovenlanden, J. C. van Schuylenburch, secretaris dier residentie;

bij het militair departement:

benoemd tot adspirant-betaalmeester bij de militaire administratie, de adjudant-onderofficier van het garnizoens-bataillon der eerste militaire afdeeling op Java, S. J. Osten; tot magazijnmeester bij het afdeelings-kleeding-magazijn te Padang (militair ambtenaar der tweede klasse), de militaire ambtenaar der tweede klasse E. Geluk, thans op wachtgeld;

bevorderd bij het wapen der artillerie, tot eersten luitenant bij het materieel, de tweede luitenant J. Hofstede, van het materieel;

ontslagen op verzoek, eervol, de kapitein der infanterie F. H. D. Speltie;

vergund de uniform, aan zijn vroegeren rang verbonden, te blijven dragen aan den, op zijn verzoek, eervol uit Zr. Ms. militaire dienst ontslagen 2den luitenant der infanterie J. L. l'Epagniol;

verleend, de rang van kolonel aan den pangeran adhipati anom Mangkoe Negoro. Soedibjo Rodjo Potro Narendro Matarom te Soerakarta, met bepaling, dat hij als zoodanig zal dragen de uniform van den generalen staf; een 2jarig verlof naar Nederland, aan den ridmeester van het regement Oost-Indische cavalerie, P. C. Hoolboom; aan den adspirant-betaalmeester der militaire administratie, L. Barail; en aan den opziener over de timmerlieden bij den artillerie-constructiewinkel te Soerabaja, J. M. Huysdens.

goedgekeurd: dat door het militair departement zijn overgeplaatst bij het wapen der infanterie: bij het 2de bataillon, de 1ste luitenant A. W. van Riemsdijk, van het 7de bataillon te Palembang; bij het 4de bataillon. de 1ste luitenant P. L. J. Bogaer, van het 3de bataillon, de 2de luitenant J. G. W. Stadermann, van het garnizoens-bataillon van Celebes en onderhoorigheden: bij het 8ste bataillon (Ngawi), de 1ste luitenant R. F. de Ravallet, van het 15de bataillon; bij het 9de bataillon (Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo), de kapitein J. Epke, van het 8ste bataillon; bij het 14de bataillon, de kapitein J. Keyzer en de 1ste luitenant J. B. van Overvest, respectivelijk van het 8ste bataillon en het garnizoens-bataillon van Celebes en onderhoorigheden; bij het 15de bataillon de kapitein B. Barneveld, van het garnizoens-bataillon van Benkoelen; bij het garnizoens-bataillon der 2de militaire afdeeling op Java (Tjilatjap), de kapitein E. Pauw, van het 3de bataillon; bij het garnizoens-bataillon van Celebes en onderhoorigheden, de 1ste luitenants L. A. van den Berg en H. J. van Lith, respectivelijk van het 14de en 7de bataillon; bij het garnizoens-bataillon der Moluksche eilanden (Banda), de 1ste luitenant C. O. Croes, van het 13de bataillon; bij de garnizoens-compagnie van Benkoelen, de kapitein W. J. Visser en de 1ste luitenant R. G. H. L. F. Trompheller, respectivelijk van het 16de en 1ste bataillon;

bij het marine departement:

benoemd, tot baas-bankwerker bij de fabriek voor de marine en het stoomwezen te Soerabaja, W. P. Kok, onlangs uit Nederland aangekomen;

ontslagen, op verzoek, eervol, de commies bij het marine-etablissment te Soerabaja L. H. Zanthuis; de gewezen klerk bij de directie van het marine-etablissement te Soerabaja N. W. van Middelkoop.

Wij ontleenen aan genoemde Couranten nog de onderstaande mededeelingen:

BATAVIA, 8 November. *Benkoelen.* — De uitvoer van eene lading rijst, ten bedrage van 120 pikols, uit de afdeeling Kroë, op den 16den Julij jl., strekte tot bewijs van verbetering der rijstcultuur in die afdeeling, waar in vroegere jaren meermalen gebrek heerschte. Steeds ging men voort met het aanleggen van nieuwe waterleidingen voor sawah's. De proeven met vreemde katoenzaden waren er mislukt, doch de vroeger geplante soorten leverden reeds een genoegzaam product op, om de bevolking in staat te stellen hare kleederen daarvan te vervaardigen.

De brug over de Lampoejing in de afdeeling Ommelanden is voltooid en levert een groot gemak op voor de communicatie van de hoofdplaats met de Poeloe-baai.

In de maand October maakte de adsistent-resident eene inspectiereis door de afdeelingen Ommelanden, Seloema en Manna. In de afdeeling Seloema werd op verscheidene plaatsen de ploeg met vrucht gebruikt. De tijgers maakten aldaar voortdurend vele slagtoffers; volgens opgave der hoofden zijn in de maanden Julij, Augustus en September jl. 17 menschen door die dieren verscheurd. Geene geschikte gelegenheid werd ongebruikt gelaten om, met aanwijzing der door het Gouvernement uitgeloofde premie op het dooden van tijgers, het vooroordeel weg te nemen, dat vooral onder de Oeloe-bevolking tegen het vangen en dooden van dat schadelijke gedierte bestaat. Na afloop van het beplanten der rijstvelden zoude een aanvang gemaakt worden met het vereenigen der verspreide bevolking, het regelen harer doesou's, vooral ten opzigte harer padischuren, en het nemen van eenige maatregelen, welke, in navolging der Padangsche bovenlanden, de zindelijkheid in de doeson's kunnen bevorderen.

Te Djambat Akar (Maras) vond de adsistent-resident een zijdeworm, waarvan de vlinder den naam telembang draagt, en van wier zijde de vrouwen aldaar bruidkleedjes weven. Deze wormen worden met daun kertau gevoed. De zijde wordt door den inlander blaauw geverwd met timbok gedang of timbok pipit: eene roode kleur weten zij daaraan te geven met den wortel van de mangkoedoe, en eene donkerroode kleur met een mengsel, bestaande uit $2/3$ gedeelten van genoemde wortel en $1/3$ gedeelte van de bast van de kajoe sibasah.

Om den vrij lastigen en dikwijls zeer gevaarlijken weg langs het zeestrand te vermijden, is last gegeven tot het opsporen van een terrein, geschikt voor eenen binnenlandschen weg. Van Pino tot Manna is reeds een voetpad aangelegd, waardoor het zeestrand langs steile rotswanden, die gedurig afbrokkelen, niet meer als weg behoeft gekozen te worden.

Er heerschte te Pino, Manna en Pengkenang eene groote sterfte onder de karbouwen, waardoor de bevolking, die begonnen was met den ploeg hare sawah's en ladang's te bewerken, die bezigheid heeft moeten staken.

In de afdeeling Manna nam het bouwen van laadbooten zeer toe, ten gevolge van het verhoogen der vrachtloonen voor den overvoer van gouvernements-peper en zout. De Padangsche instructeur voor de rijstcultuur was aldaar met goed gevolg werkzaam.

De adsistent-resident ontdekte op zijne inspectiereis ook eene houtsoort, petai bilalang genaamd, welke zeer geschikt is voor het vervaardigen van meubelen.

Op nieuw werden pogingen door hem aangewend tot afschaffing der hadat djoedjoer, en het was blijkbaar, dat de hoofden begonnen overtuigd te worden van het verderfelijke dezer volksinstelling.

Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo. — In den nacht van den 18den op den 19den October jl. is eene kolonne, bestaande uit 100 bajonetten, een houwitser, een handmortier met bediening en een detachement sapeurs, onder bevel van den kapitein van Oijen, van Martapoera opgerukt, om over Mataraman tegen Tjinta-Poeri te ageren, waar eenige muitelingen zich hadden verzameld.

Op den 20sten October zoude de oorlogsschroefstoomer *Montrado* naar Koetei vertrekken, om aldaar de vlag te vertoonen en des noods de

aanwezige ambtenaren te beschermen, van welke overigens geene bepaald verontrustende berigten waren ontvangen.

Tijdingen uit de boven-Doeson melden, dat de gemeenschap met Teweh door een der groote Dajaksche hoofden, Toemenggoeng Karta Patie op last van den opstandeling Antasari en van den Toemenggoeng Aria Pati werd bewaakt; genoemde Karta Pati had evenzeer de brieven der muitelingen, strekkende om de groote Dajaksche en verdere districtshoofden van de boven en beneden-Doeson tot deelname aan den opstand op te roepen, als een schrijven van den gezaghebber in de Doeson en Bekompai aangenomen. Zelfs had hij een in beleefde termen vervat schriftelijk bewijs van ontvangst van den laatst bedoelden brief afgegeven en verzekerd, dat de hoofden van Teweh na den afloop van het rijstplanten te Marabahan zonden komen.

Minahassa. — In de eerste helft der maand September heerschte overal droogte; later vielen op onderscheidene plaatsen weder zware regens. Aardbevingen hadden bij voortduring plaats. Aanvankelijk dagelijks en zacht, doch vervolgens bij tusschenpoozen meer voelbaar.

In de districten Tompaso, Kawankowan en Sander werd aangevangen met het graven van waterleidingen, welke de gelegenheid zullen daarstellen tot het besproeijen van belangrijke uitgestrektheden gronds, in de nabijheid der hoofdnegorijen van die districten; zoodat de bevolking daar voortaan zoo niet geheel dan toch voor een groot gedeelte padi of sawah's zal kunnen telen.

Gorontalo. — De berigten over Julij en Augustus luiden zeer gunstig. De gezondheid liet weinig te wenschen over. De weêrsgesteldheid was heilzaam voor den landbouw. De aardbevingen, welke gedurende de evengenoemde maanden in de Minahassa plaats vonden, werden ook daar waargenomen, maar in minder sterken graad: daarentegen vernam men gelijktijdig te Gorontalo zware onderaardsche geluiden, veel overeenkomst hebbende met kanonschoten. Den 21sten werd de hoofdstad gedeeltelijk door een bandjir onder water gezet, doch weinig schade aangerigt. De te veld staande padi had van dien watervloed telijden, maar de oogst liep over het algemeen niettemin zeer goed af, zoodat, wat in lang niet gebeurde, weder rijst is kunnen worden uitgevoerd. Het bestuur ging voort door het openen van nieuwe waterleidingen de gelegenheid te verschaffen tot uitbreiding van de paditoelt. De jonge koffijaanplantingen verkeerden in veelbelovenden staat.

Celebes. — Berigten uit Boni melden, dat de koningin, in overleg met de hadat, eenen zendeling naar Wadjo heeft afgevaardigd, met het doel om raad te vragen hoe te handelen in de hoogst moeijelijke omstandigheid, waarin Boni thans verkeert.

In antwoord daarop zou Wadjo hebben te kennen gegeven, dat dit rijk zich liefst niet in de hangende zaak tusschen Boni en het Gouvernement wenscht te mengen. Overigens hield de koningin van Boni zich voortdurend te Pasempa op.

Een Europeesch artillerist, die wegens ziekte bij het optrekken van het tachement, waartoe hij behoorde, naar de zuider-districten, in de kampong Bonto Nompa (Goa) onder de hoede van het dorpshoofd was achter gebleven, is, na in ijlenden toestand aan zijne bewakers ontsnapt te zijn, door vier Goarézen vermoord.

De koning van Goa heeft onmiddellijk de daders doen opsporen en ter dood brengen.

In de zuider-districten heeft eenig verzet plaats gehad, waarbij de gezaghebber der zuider-districten W. O. Burgemeestre en één zijner oppassers, alsmede een Europesche korporaal en een oppasser, zijn omgekomen. De zamengevloeide menigte is door eene in de nabijheid zijnde kolonne, onder bevel van den kapitein J. van Leyden, uiteengedreven. Volgens de jongste berigten was het grootste gedeelte der tot verzet overgeslagen bevolking van het regentschap Polong Banking tot rust teruggekeerd.

BATAVIA, 15 November. *Palembang.* — In het landschap Pasumah Ajer Kroh, buiten het eigenlijke gouvernements-gebied gelegen, hebben eenige verwikkelingen plaats gevonden. De doeson's Bandar Agong en Lawang Agong zijn met elkander in onmin geraakt, hetgeen een gevecht ten gevolge heeft gehad, waarbij drie ingezetenen van Bandar Agong zijn gebleven. Van wege het bestuur is het noodige verrigt om dit geschil tot een gewenscht einde te brengen.

Overigens is tot den 29sten October en sedert onze laatste mededeelingen niets belangrijks voorgevallen.

Wester-Afdeeling van Borneo. — De rust werd in de maand October nergens verstoord. Zware winden en regens hebben op sommige plaatsen eenige schade aangerigt. Te Pontianak kwamen geene cholera-gevallen meer voor.

Zuid- en OosterAfdeeling van Borneo. — Bij de verovering van Tjinta Poeri op den 21sten October is, zoo ver men heeft kunnen nagaan, een dertigtal muitelingen gesneuveld en gekwest, terwijl van onze zijde een sergeant is gesneuveld en vijf manschappen zijn geblesseerd, waarvan één aan zijne wonde is overleden. De versterking lag op een zeer goed gekozen punt, dat omgeven was door een bijna ondoordringbaar moeras en door eene ondoorwaadbare rivier. Officieren en manschappen hebben zich bij die gelegenheid weder uitmuntend gedragen. Bijzonder onderscheiden hebben zich de 1ste luitenant der artillerie Borèl, de 2de luitenant der infanterie Perelaer, de officier van gezondheid Chaulier, de adjudant-onderofficier Serquet, de gesneuvelde sergeant Sevenstern, de kanonnier Barrond, de sapeur Kahl en de flankeur Dengens.

Op den 24sten October heeft de kolonel Andresen eene vergadering gehouden met een aantal prinsen, hoofden en geestelijken tot het beramen van maatregelen ten opzigte van den afwezigen rijksbestuurder.

In de afdeeling Poelo Petak kwam de bevolking langzaam, maar gestadig terug. Op den 24sten October is te Banjermasin aangekomen één der hoofden van de Kahajan om zijne onderwerping aan te bieden, met het berigt, dat andere hoofden van daar zouden volgen, zoodra zij wisten welke ontvangst hij genoten had.

In de Molukka is het rustig en door de bemiddeling van het in dat district aangestelde hoofd heeft zich mede een tot Tabanio behoorend district, Krawean genaamd, onderworpen.

Het oorlogsstoomschip *Montrado* is den 21sten October naar Koetei vertrokken.

— Op den 3den November jl. zijn te Banjermasin aangekomen de nieuw benoemde gouvernements-commissaris Nieuwenhuyzen en de kommandant der troepen, waarnemend resident Verspijck. De kolonel Andresen heeft op den 7den November zijne waardigheid van gouvernements-commissaris en op den 8sten daaraanvolgende die van kommandant der troepen in de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo overgedragen.

Celebes. — Op den 4den November jl. is de kolonel Waleson afgetreden als commissaris voor de Bonische zaken en vervangen door den kommandant van het leger, den luitenant-generaal J. van Swieten.

— Twee spionnen, die van Sindjai en omstreken te Maros (Noorder districten) zijn terug gekomen, hebben verhaald, dat langs de geheele strekking van de kust van Sindjai een zware aarden wal is opgeworpen, die echter niet bijzonder versterkt is, daar, op een paar stukken geschut na, slechts hier en daar bij de bevolking lilla's verspreid lagen om bij vertoon der Nederlandsche troepen op den wal te worden geplaatst. Slechts de monding der rivier is open gebleven en in die rivier zijn alle praauwen op de oevers gehaald. Soelewatang Boeloe Boeloe voerde onder Aroe Patimping het bevel over Sindjai. Deze twee hoofden zouden die plaats verdedigen, alleen omdat zulks de stellige wil van de koningin van Boni is. De bevolking aldaar verkeerde in groote vrees voor een aanval en had daarom bereids al hare goederen naar het gebergte overgebragt. Alhoewel de bevolking lijdzaam was volgens den wil der koningin, verlangde zij toch zeer naar eene spoedige beëindiging van den oorlog, en zoude het Gouvernement als heer en meester erkennen, wanneer dit de zege behaalde. De vrees voor de Nederlandsche wapenen was zoo groot, dat men bij het zien van een oorlogsschip slechts aan vlugten zoude denken. In de laatste helft der maand October regende het te Sindjai voortdurend. In het geheim was aan één der spionnen te Sindjai medegedeeld, dat een Bonier, ter spionering van het fort te Badjoa door de koningin uitgezonden, haar had berigt, dat de bezetting in dat fort uiterst gering was en hij aldaar eene pop als schildwacht geplaatst had gezien, zóó gemaakt, als of die pop vuur wilde geven met een der stukken.

De koningin zoude hierdoor op het denkbeeld zijn gekomen om het fort stormender hand te doen innemen, tot welk einde zij veertig vrijwilligers zocht. Deze zouden het fort binnen sluipen, aldaar amok maken en door de verwarring, daardoor ontstaan, aan de Bonische troepen, die intusschen tegen Badjoa zouden oprukken, gelegenheid geven om het fort in te nemen.

Reeds 17 vrijwilligers zouden zich aangemeld hebben, en het voornemen bestond om, wanneer het geluk aan de Boniren mogt te beurt vallen van Badjoa te vermeesteren, alsdan de Noorder districten aan te vallen.

De handel in koffij tusschen Sindjai en Boelekomba over den landweg was steeds levendig. Wadjoresche handelaren, in de gouvernements-landen gevestigd, mogten vrijelijk ten handel komen en erlangden daar zelfs bescherming. Rijst was in groote hoeveelheden te Sindjai aanwezig, doch er heerschte gebrek aan zout.

De bevolking hield zich met den padi-oogst onledig.

Van andere zijden is vernomen, dat het plan tot aanval op het fort te Badjoa in verband zoude staan met de groote feestelijkheden, welke de koningin dacht aan te leggen bij gelegenheid van het huwelijk van hare dochter met den Bonischen veldheer Aroe Petodjo.

De oorlogskorvet *Medusa* is den 27sten October naar Badjoa vertrokken, waar ook het oorlogsstoomsnhip de *Admiraal van Kinsbergen* aanwezig is. Eec vijandelijke aanval, zelfs met groote overmagt, behoeft weinig geducht te worden.

— Zekere van Sindjai te Boelekomba aangekomen inlander heeft verhaald, dat te Sindjai en te Boelo Boelo algemeen bekend was, dat de tegenwoordige vorstin van Boni in overeenstemming met haar volk en de vorsten van Sidenring, Sopeng en Wadjo ten voordeele van den waarnemenden rijksbestuurder Aroeng Oedjoeng, broeder van wijlen den koning van Boni, Aroe Poegi Matinro Salewang Benteng afstand van den troon van Boni zoude gedaan hebben. Dit gerucht verdient echter allezins bevestiging.

Met het gewone gezantschap, dat jaarlijks door den sultan van Boeton naar Macassar wordt afgevaardigd, is onlangs op laatstgenoemde plaats een bijzondere gezant van dien vorst aangekomen, die de hulp van Boeton in den Bonischen oorlog heeft aangeboden.

BATAVIA, 18 November. *Zuid- en Ooster-Afdeeling van Borneo.* — De stoomschepen *Onrust* en *Boni* zijn de Negara, Merampiouw en Barito opgestoomd om den toestand in den Boven-Doesson te onderzoeken. Volgens sommige berigten zoude Antasarie zich weder in het Moeningsche bevinden.

Sedert het gevecht te Tjinta Poeri zijn de muitelingen te Soengei Alang boven Karang Intan zamengetrokken. De kapitein Benschop, die met eene kolonne van 75 bajonnetten onmiddellijk naar genoemde plaats is afgezonden, vond die kampong door de bewoners geheel verlaten, doch ontdekte dat de opstandelingen daar gehuisvest waren geworden. Deze kolonne, op een uur afstands van die plaats op eene opene, door struikgewas omgeven plek het bivouac willende betrekken, werd door een troep van ongeveer 300 man van drie zijden te gelijk aangevallen. De aanvallers werden echter zeer goed ontvangen, met verlies teruggedreven, uit elkander gejaagd en, voor zoover de invallende duisternis toeliet, vervolgd, terwijl het bivouac verder niet meer werd verontrust. Van onze zijde is geen verlies geleden en dat der opstandelingen is onbekend, doch moet volgens later ingewonnen berigten nog al belangrijk geweest zijn. Men zegt, dat bij deze gelegenheid een der voornaamste heethoofden van den Tanah-Laut, Hadji Mohamad Said, van Sambas afkomstig, doodelijk aan het hoofd gewond is.

Den volgenden dag, nadat de kapitein Benschop met zijne kolonne te Martapoera was teruggekeerd, is eene andere kolonne van gelijke sterkte onder bevel van den kapitein Schiff, naar Karang Intan gezonden, met last om er gedurende een vijftal dagen te verblijven en van daaruit naar Goenong Djabok Kalangan en andere plaatsen, waarover de communicatie met Tanah Laut en Moening loopt, verkenningen te doen en die streken van opstandelingen te zuiveren. Tot den 31sten October had deze kolonne alleen te Karang Intan eenige muitelingen ontmoet en verdreven.

De vermoeijende marschen, welke van dit aanhoudend bestoken der muitelingen het gevolg zijn, hebben geene nadeelige gevolgen op de gezondheid der troepen gehad, die zeer bevredigend is.

Op den 26sten October had een aanleg op het leven van den kolonel Andresen plaats. Te een ure na den middag verliet hij, in de residentie-praauw gezeten, Martapoera ten einde zich naar Banjermasin te begeven, vergezeld van zijn adjudant, den luitenant ter zee Adams, van den 2den commies ter algemeene secretarie, ambtenaar ter beschikking van den gouvernements-commissaris in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, C. W. Walbeehm en vier Europesche flankeurs.

Eene tweede praauw met een gewapend escorte van 10 man verliet

Martapoera een kwartieruurs vroeger, met last om de eerste in te wachten bij het ziekenschip, dat even beneden de Soengei Kitanan ten anker lag.

Toen de residentie-praauw bij Soengei Kitanan, op ongeveer 500 ellen van het ziekenschip gekomen was, werden op dezelve uit het struikgewas en de hooge alang-alang, waarmede de linker oever op die plaats sterk begroeid is, achttien geweerschoten gelost, terwijl de praauw niet verder dan 12 ellen van dien oever verwijderd was. De kogels werden daardoor alle in het vaartuig gebragt en duidelijk zag men de schutters na het lossen van hun schot voorover vallen en tusschen de alang-alang wegkruipen. De zich in die praauw bevindende flankeurs losten zeer bedaard hun geweer, doch konden de uitwerking hunner schoten door het digte gewas niet waarnemen. Onder de roeijers heerschte eene vreesselijke verwarring: in een oogenblik sprong een twintigtal daarvan in het water, zoodat het ranke vaartuig bijna omsloeg. Slechts de mandoer en twee roeijers bleven over om de praauw te besturen. De flankeur Schaffroth werd door een kogel in het been en een der jongste matrozen door een schampschot in den arm gekwetst.

Voor dat de roeijers van hunnen schrik hersteld en weder binnen de praauw waren gezeten, verliep een geruime tijd, zoodat, toen de luitenant-ter-zee Adams met eenige soldaten aan wal kon gezet worden om de aanvallers op te sporen en te vervolgen, deze reeds in het ondoordringbare struikgewas verdwenen waren.

— Op de mijn Oranje Nassau ging men in de maand October steeds voort met het kolen delven.

De voortdurende lage waterstand in de Amoen iappen-rivier heeft echter den kolen-afvoer van de mijnen zeer in den weg gestaan.

Te Sampit, en voor zoo verre bekend is geworden, ook in de overige districten dier afdeeling, heerschte rust. De vrees voor vijandelijkheden van Singa Laut was echter niet geheel geweken.

Ter hoofdplaatse Sampit was de handel vrij levendig en nam men meer vertier waar dan in den laatsten tijd. Het bestendige drooge weder stelde de bevolking in de gelegenheid om hare ladangs behoorlijk te verwerken, waarmede vooral de Maleijers druk bezig waren. De gezondheidstoestand liet niets te wenschen overig.

Timor. — Per telegraaph via Soerabaja, is de tijding ontvangen, dat den 9den November jl. te Koepang drie hoofdsettors van Groot Sonnebait zijn geweest, om hunne onderwerping en gehechtheid aan het Gouvernement te betuigen.

Den 10den November werd aldaar Bakikoei verwacht.

BATAVIA, 23 November. De stand van den agio op 1 November 1859 was:

	Batavia.	Samarang.	Soerabaja.
	Duiten.	Duiten.	Duiten.
een tiende-gulden	12	12	12
kwart- »	30	30	30
halven »	60	60	60
den Nederlandschen gulden	120	120	120
een twee-en-een-half-gulden-stuk	300	300	300
drie-gulden-stuk	360	—	360
gouden Willem	1200	1200	1200
halven dito	600	600	600
gouden Spaanschen doublon	5040	5040	4680
Mexicaanschen dito	4680	4800	—
gouden dukaat (nieuwen)	—	840	723
Spaanschen mat	366	336	326
Mexicaanschen dollar	324	318	312
sikka-ropij	—	—	—
vijf-frank-stuk	—	—	—

Celebes. — De rust in de zuider-districten is niet verder verstoord. Het regentschap Polong Banking heeft gedeeltelijk voldaan aan de verlangde levering van koeli's voor de tweede Bonische expeditie, en de meeste bewoners daarvan zijn van Goasch grondgebied naar hunne kampongs teruggekeerd. Eene compagnie soldaten is te Takalar achtergebleven. Van de personen, welke zich aan den moord van den gezaghebber Burgemeestre hebben schuldig gemaakt, is één te Macassar in hechtenis. De overigen is men op het spoor.

— Kort verslag der verrigtingen van Zr. Ms. zeemagt in Oost Indie, gedurende de maanden Junij, Julij, Augustus, September en October 1859, om als vervolg te dienen op het voorkomende in de *Javasche courant* van 6 Julij 1859.

De blokkade der Bonische kust bleef voortdurend door de stoomschepen tot de expeditie behoorende gehandhaafd, meer bijzonder onder het bevel van den daarbij aanwezigen oudsten officier, den kapitein-luitenant M. F. Courier dit Dubekart, kommandant van het schroefstoomschip *Groningen*.

De kommandant der zeemagt, bij de expeditie te Macassar aanwezig, bleef van daar uit de algemeene leiding der verrigtingen besturen.

Het stoomschip *Gedeh*, hetwelk in de eerste helft der maand Junij de compagnie Afrikaansche militairen, voor de bezetting van Badjoa bestemd, van Samarang afhaalde, keerde den 20sten ter reede Macassar terug.

Nadat door Zr. Ms. stoomschip *Phoenix* ter overbrenging van eenen ambtenaar met gouvernements-depêches een togt van Macassar naar de golf van Paré Paré was volbragt, werd het noodig geoordeeld, die golf en de daaraan grenzende kust van Celebes door een oorlogsschip te doen bezetten en bekruisen, ten einde van die zijde den invoer naar het rijk van Boni te beletten.

De schoenerbrikken, tot de expeditionaire zeemagt behoorende, ontvingen de bestemming om afwisselend die dienst waar te nemen, onder toevoeging van eene kruisboot.

Reeds dadelijk vertrok de *Sylph* derwaarts, terwijl de schoenerbrik *Lansier* den 17den Junij van de zending naar Bima te Macassar terugkeerde en met de *Rembang* ter aflossing op die reede beschikbaar bleef.

Den 3den Julij werd de *Sylph* in het station te Paré Paré door de *Rembang* vervangen en bij aankomst te Macassar uit hoofde van den slechten toestand van den romp dadelijk naar Batavia gezonden in reparatie.

De verouderde toestand der werktuigen van het stoomschip *Phoenix* was oorzaak, dat hetzelve tot herstelling naar Soerabaja moest vertrekken.

Intusschen kwam de *Etna* aldaar voor de dienst gereed en vertrok van laatstgenoemde reede ter vervanging van de *Merapi* bij de expeditie.

Den 14den Junij te Macassar aankomende, werd door de *Etna* de compagnie Afrikanen naar de versterking van Badjoa overgebragt en tevens de *Merapi* op de kust van Boni afgelost, welke laatstgenoemde stoomer daarna van Macassar naar Soerabaja vertrok, om in het drijvend droogdok opgenomen te worden.

De handhaving der blokkade in de Bonische golf leverde geene bijzondere voorvallen op; de stations, die behalve de reede Badjoa op den duur door de stoomschepen bezet bleven, waren die voor de Tjinrana-rivier en te Sindjai; behalve dat werd de vijandelijke kust bekruist en de onderlinge gemeenschap dier stations en met Bonthain en Macassar steeds levendig gehouden, terwijl daardoor tevens in de evacuatie der zieken en den aanvoer van versterking, koeli's en ververscing op de verschillende punten werd voorzien.

Bij het sterker doorkomen van den oostmousson, gedurende de maanden Julij en Augustus, was de dienst der blokkade onder de kust van Boni zelfs voor stoomschepen gevaarlijk.

De bebakening der reven kon niet onderhouden worden en de onstuimiger zee maakte, dat de verkleuring van het water niet meer zoo als vroeger de ondiepten aantoonde. De ankerplaatsen werden steeds meer en meer onveilig, uitgezonderd de reede Badjoa.

De gevolgen van den staat van zaken waren, dat het toezigt op den handel, die onder den wal gedreven werd, onmogelijk was geworden voor de groote schepen, terwijl van uit zee nimmer eenige vaartuigen zich opdeden, om de aanhoudende waakzaamheid op de proef te stellen.

De eentoonige levenswijze, in verband met de ongezondheid der stations langs de kust, deed de beri-beri ziekte onder de bemanningen van de blokkerende schepen steeds meer en meer toenemen.

Wel is waar werd zoo veel mogelijk door afwisselend verblijf te Macassar en aanvoer van ververscing hierin te gemoet gekomen, doch bij den terugkeer in de Bonische golf vertoonde de kwaal zich steeds op nieuw.

Een en ander maakte eene wijziging in de tot nog toe gevolgde wijze van blokkeren dringend noodig; de stations te Tjinrana en Sindjai werden ingetrokken en verplaatst naar de monding der Bonische golf, waarvan de beide ingangen aan de oost- en westzijde werden bezet, terwijl twee stoomschepen uitsluitend bestemd waren tot het onderhouden der gemeenschap tusschen Badjoa en Macassar en het bezetten der eerstgenoemde reede.

Door deze regeling, waarbij het stoomschip *Gedeh* mede in de dienst der blokkade werd begrepen, werd het mogelijk, het stoomschip *Groningen* naar Java te doen terugkeeren, om de noodige herstellingen te ondergaan.

In het laatst van Augustus werd aan deze wijzigingen gevolg gegeven, terwijl in den aanvang dier maand het stoomschip *Etna*, naar het station te Ternate bestemd zijnde, door den stoomer *Admiraal van Kinsbergen* bij de zeemagt der expeditie was vervangen.

De blokkade van de Bonische golf, even zeer als die van Paré Paré, bleef weinig bijzonderheden opleveren: enkele praauwen werden door de stoomschepen *Etna* en *Medusa* opgebragt, doch bleken steeds meer bepaald tot kusthandel uitgerust te zijn. Eene zending werd in Augustus door de schoenerbrik *Rembang* naar Saleijer en Bima volbragt, om onderzoek in te stellen naar Bonische handelsvaartuigen op die plaatsen, doch leverde evenmin belangrijke uitkomsten op. Het bijna ophouden van inlandsche handelsbeweging in die streken bewijst echter genoegzaam den indruk der aanhoudende blokkade.

De gewone transportdienst van troepen, koeli's en benoodigdheden langs de kust van Bonthain en Badjoa was buitendien voortdurend eene hoofdbemoeijing voor de zeemagt.

De kapitein ter zee Staring, tot nog toe kommandant der zeemagt bij de expeditie en van het stoomschip *Gedeh*, werd door ziekte genoodzaakt, zijne vervanging in die betrekking te verzoeken. Naar Java opkomende, heeft hij den 30sten September het bevel overgegeven aan den kapitein-luitenant J. J. Westerouen van Meeteren, kommandant van de schroefkorvet *Medusa*.

Intusschen werd bij gouvernementsbesluit van 20 September de tweede Bonische expeditie bepaald en later het daarbij toegevoegde gedeelte der zeemagt aangewezen, als zullende bestaan uit:

het stoomschip *Gedeh*, tijdelijk onder bevel van den luitenant ter zee 1ste klasse J. H. K. Croes;

de schroefkorvet *Medusa*, kapitein-luitenant J. J. Westerouen van Meeteren;

het schroefstoomschip *Soembing*, kapitein-luitenant A. J. Kroef;

het schroefstoomschip *Bali*, luitenant ter zee 1ste klasse jhr. J. H. van Capellen;

het stoomschip *Phoenix*, luitenant ter zee 1ste klasse W. B. F. Escher;

het stoomschip *Admiraal van Kinsbergen*, luitenant ter zee 1ste klasse W. K. van Gennep;

de schoenerbrik *Rembang*, luitenant ter zee 1ste klasse A. L. Palm;

de schoenerbrik *Lansier*, luitenant ter zee 1ste klasse J. J. B. de Jonge Oudraat.

De bij de zeemagt in de wateren van Celebes nog aanwezige schroefkorvet *Princes Amelia* en het stoomschip *Madura*, waarvan de bemanningen het meest door ziekte geleden hebben en die buitendien kleine herstellingen te maken hebben, zullen ten gevolge van die bepalingen worden vervangen.

De stoomer *Soembing* is tot dat einde den 3den October van Soerabaja vertrokken, om de eerstgenoemde korvet af te lossen, terwijl de *Phoenix*, tot hetzelfde doel voor de *Madura* bestemd, in de eerste helft van November volgen zal.

Gedurende de maand October is door Zr. Ms. schoenerbrik *Lansier* de vestiging aan de Koetei-rivier bezocht geworden.

De zeemagt, die bij het terugkeeren te Banjermasin op den 27sten Mei van het stoomschip *Ardjoeno*, vergezeld van de *Montrado* en slepende een transportschip met troepen van Samarang, aan de expeditie in de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo was toegevoegd, bestond uit:

het stoomschip *Ardjoeno*, onder bevel van den kapitein-luitenant J. A. K. van Hasselt, die tevens belast werd met de leiding der maritime aangelegenheden in dat gewest;

het schroefstoomschip *Montrado*, luitenant ter zee 1ste klasse E. L. de Haes;

het stoomschip *Celebes*, luitenant ter zee der 1ste klasse van de Velde. Buitendien waren de gouvernements-stoomers *Boni*, *Tjipanas* en *Kapitein van Os* en de aanwezige kruisbooten ten dienste der expeditie gesteld.

Uitgezonderd het stoomschip *Ardjoeno* zijn al deze bodems geschikt om de rivieren aldaar te bevaren.

Van de *Ardjoeno* zelve, die buiten de rivier geankerd moest blijven, bleef het grootste gedeelte der bemanning en van het materieel gedebarqueerd, benevens de gewapende barkas, steeds tot bezetting der versterkte posten gebezigd.

Reeds dadelijk na aankomst der *Celebes* te Banjermasin werden door den kolonel commissaris de hoofdpunten der rivieren Marabahan en Negara, benevens ook Poelo Petak bezocht, waarbij het gelukte nog enkele aan den moord ontsnapte Europeanen op te nemen; wijders werden de stoomers op stations te Poelo Petak, Martapoera, Marabahan-rivier en Banjermasin verdeeld, elkander onderling aflossende en de gemeenschap onderhoudende.

Den 21sten Julij kwam de *Ardjoeno* ter reede Batavia van Banjermasin, overbrengende den gewezen sultan Tamdjid Illah met gevolg, en keerde den 30sten, een transportschip met steenkolen slepende, weder naar Banjermasin terug.

Den 23sten Junij was de *Montrado* van het station te Marabahan-rivier naar Poelo Petak gestoomd, om den vijand, die eenen aanval op dien post had beproefd, te verjagen.

Het bleek, dat de opstandelingen zich in eenige laadschouwen in de Soengei Petak hadden gevestigd, van daar uit den versterkten post aan den wal, benevens de aldaar gestationeerde stoomer *Tjipanas* en de gewapende barkas van de *Ardjoeno* reeds sedert eenige uren hadden aangevallen, maar voortdurend waren afgeslagen.

Bij de aankomst der *Montrado* namen de oproerlingen met de laadschouwen de wijk, begunstigd door de duisternis.

Den volgenden morgen, met het aanbreken van den dag, werden zij vervolgd en in de Soengei Besaran aangetroffen, waar de laadschouwen, gedeeltelijk verborgen en door twee bentings beschermd, werden terug gevonden.

De vijand vlugtte reeds dadelijk na de eerste goed gerigte schoten; de bentings werden genomen en vernield; de twee laadschouwen, benevens een stuk kanon en 8 lilla's werden medegevoerd.

Den 27sten Julij gingen de *Celebes* en de *Tjipanas* van Poelo Petak onder stoom naar de Negara-rivier, om tegen eenige aldaar aanwezige vijandelijke versterkingen te ageren. De *Tjipanas*, die vooruit stoomde, kwam het eerst onder de benting, doch het ligte geschut van dien stoomer had geene uitwerking: waarop de *Celebes*, digt onder de boomen langs stoomende, het vuur opende uit zijne 30ponders, spoedig bres schoot, met de debarquements-divisie de benting bestormde en vernielde.

Twee versterkte vlotten, uit zware boomstammen vervaardigd en met schietgaten voorzien, waarschijnlijk bestemd door de opstandelingen om eenen aanval te beproeven op Poelo Petak, werden veroverd en medegevoerd.

Den 5den Augustus had de kommanderende officier van de *Celebes* het geluk, nog een groot versterkt vlot op de boven-Kapoeas rivier te vermeesteren en mede te voeren. De vijand, die bij die gelegenheid hevig op de sloepen had geschoten, nam de vlugt, zoodra het stoomschip zelf in het gezigt kwam.

Met veel beleid zijn deze verrigtingen door den kommandant van de *Celebes*, den luitenant ter zee 1ste klasse J. van de Velde, bestuurd, zoodat het verlies aan onze zijde van weinig beteekenis was. Het kostte bijzondere inspanning de logge gevaarten mede te voeren.

De onveilige en oproerige toestand der Tanah-Laut-landen, beoosten de rivier van Banjermasin gelegen, waarvoor het fort te Tabanio het steunpunt was, had het reeds sedert geruimen tijd noodzakelijk gemaakt, die kust te bekruisen en de mondingen der rivieren te bewaken. Het stoomschip *Ardjoeno* benevens een of twee kruisbooten waren met die taak belast en deden enkele gewapende verkenningen binnen de kleine aldaar in zee uitloopende rivieren. Intusschen waren de overige stoomschepen voor Banjermasin of Poelo Petak gestationeerd gebleven, om de bovenrivieren te bekruisen en steeds op de verschillende punten een waakzaam oog te houden.

Den 18den Auggustus werd onder de leiding van den tijdelijken kommandant der *Ardjoeno*, den luitenant ter zee 1ste klasse, J. N. Siegt, eene gewapende verkenning gemaakt naar de sterkte te Tabanio, welke door de opstandelingen was bezet geworden. De stoomer *Boni* en twee gewapende sloepen, benevens een detachement militairen, gezamenlijk onder bevel van den luitenant ter zee 2de klasse E. F. Haenel van Cronenthall werden daartoe gelast. De rivier instoomende, werd de kleine magt reeds dadelijk door een hevig vuur uit de sterkte begroet, hetwelk echter, toen die magt verder doorstoomde, ophield, zoodat de kommanderende officier de plaats gunstig oordeelde, om de landing te beproeven, ten einde de sterkte van het fort nader te onderzoeken.

Nog vóór dat de sloepen den wal bereikten, werd ook van deze zijde het vuur door den vijand hevig op de onzen geopend, waardoor reeds dadelijk de beide aanvoerende officieren en seven Europesche matrozen gewond werden en een Europeesch matroos, benevens een inlandsche fuselier sneuvelden. Daardoor genoodzaakt de verkenning te staken en terug te keeren, werd door de juiste en snelle manoeuvres van den gezagvoerder van den gouvernements-stoomer *Boni* de gezamenlijke magt zonder meer verlies onder het aanhoudend vuren uit de sterkte buiten de rivier gebragt.

Nadat deze verkenning de krachtige bezetting van het fort te Tabanio had doen erkennen, werd het noodig geacht, zich van die sterkte meester te maken. Die taak werd aan den kapitein-luitenant J. A. K. van Hasselt opgedragen en daartoe door den kolonel gouvernements-commissaris aangewezen de stoomschepen *Ardjoeno*, *Montrado*, *Celebes* en *Boni* benevens eene kruisboot en een detachement van 1 officier en 50 man troepen, benevens 2 kanonnen à 12 pond met bediening en materieel, om, aan den wal opgesteld, in de zware steenen muren bres te schieten.

Het stoomschip *Onrust*, dat ter aflossing van de *Celebes* van Soerabaja naar Banjermasin was gezonden, voegde zich, den 27sten Augustus des avonds juist vóór de landing aankomende, bij die expeditie.

Den 28sten des morgens werden de debarquementdivisien der schepen, benevens de troepen en het geschut geland, onder bevel van den luitenant ter zee 1ste klasse J. N. Siegt; de beide twaalfponders waren spoedig in batterij gesteld.

Gedurende ruim twee uren werd het fort door de *Montrado* en *Celebes* van uit zee en door de beide twaalfponders en het stoomschip *Onrust* van de landzijde beschoten.

Toen eerst was eene toegankelijke bres verkregen. Te gelijker tijd nam echter de vijand uit het fort de vlugt, zoodat aan de onzen, door de bres naar binnen stormende, bij het in bezit nemen van de sterkte niets anders overbleef dan de vlugtenden te vervolgen. 10 lijken werden gevonden en 37 gevangenen gemaakt, terwijl het bleek, dat het fort met 16 ligte stukken geschut van verschillend kaliber verdedigd was geworden.

Het verlies van onze zijde bedroeg twee gekwetsten.

Behalve de *Ardjoeno*, die voor Tabanio geankerd bleef, keerden de stoomschepen weder op de stations voor Banjermasin en op de rivieren terug, terwijl een gedeelte der bemanning van de *Ardjoeno* de bezetting aan den wal versterkte.

De omstandigheden bleven van dien aard, dat de stoomschepen *Celebes* en *Ardjoeno*, hoewel naar Java opgeroepen, evenwel bij de expeditie niet konden worden gemist.

Hierbij kwam nog de ketel-ontploffing op de *Tjipanas*, ten gevolge waarvan dat vaartuig in de Kapoeas-rivier op 5 vadem diepte onmiddellijk zonk en alzoo een stoomvaartuig minder beschikbaar bleef.

In het begin van October werd de *Ardjoeno* voor Tabanio door de *Boni* vervangen en bestemd om de zieke en gewonde officieren en manschappen naar Java over te voeren: in verband daarmede werd de leiding der maritime aangelegenheden door den kapitein-luitenant van Hasselt aan den luitenant ter zee 1ste klasse de Haes, kommandant van de *Montrado*, overgegeven.

Den 15den October vertrok het stoomschip *Ardjoeno* van Banjermasin, Samarang aandoende, naar Batavia en werd, den 20sten aldaar aankomende, onmiddellijk weder tot het vertrek naar Banjermasin gereed gemaakt.

In het station der zeemagt in de Molukken is gedurende deze maanden geene verandering gebragt.

De reis van Zr. Ms. brik *Cachelot* naar de Zuid-oost en Zuid-west-eilanden heeft met goed gevolg gedurende de maanden Junij en Julij plaats gehad: op een groot aantal van die eilanden is de vlag vertoond en werd de aan boord voor die commissie aanwezige ambtenaar in de gelegenheid gesteld, een onderzoek naar de plaatselijke omstandigheden in te stellen. De bewijzen van goede gezindheid werden door den kommandant van de *Cachelot* overal aangetroffen.

Het is noodzakelijk geoordeeld enkele zaken door den gecommitteerden ambtenaar nader te doen regelen, zoodat aan de *Cachelot* een tweede togt naar die eilanden is opgedragen, waartoe die bodem den 15den September van Amboina is vertrokken.

Intusschen werd in Junij en Julij door de korvet *Pallas* mede een kruistogt langs de oostkust van Celebes en over Gorontalo en Kema gedaan; zonder bijzondere ontmoetingen keerde die bodem bezuiden Ternate en door straat Patientie den 24sten Julij ter reede Amboina terug.

De gezondheidstoestand, welke vroeger op dat station zoo veel te wenschen overliet, is tegenwoordig veel verbeterd.

In het station te Ternate werd van zeeroovers niets vernomen.

Het stoomschip Suriname maakte, Kema aandoende, maandelijks kruistogten langs de kusten der Tominibogt, en voerde den resident van Ternate over op diens reizen naar Batjan, Makian en daarna naar Ternaatsch Boalemo en Bangaaij. Op al deze punten de vlag vertoonende, liepen deze togten zonder merkwaardige ontmoetingen af.

Den 18den Augustus werd het stoomschip *Suriname* door den stoomer *Etna* in het station te Ternate vervangen en kwam de eerstgenoemde bodem naar Soerabaja op, ten einde den romp en werktuigen in goeden staat te brengen.

In den aanvang van September van Ternate over Kema naar Amboina vertrokken, om de noodige victualie aan boord te nemen, werd tot het regelen van eenige zaken op het eiland Ceram door den gouverneur der Moluksche eilanden de beschikking over dat stoomschip gevraagd.

Den 7den October te Ternate teruggekeerd, vertrok de *Etna* den daaropvolgenden dag naar Menado, om ingevolge bekomen last ter beschikking te worden gesteld van den nieuwbenoemden gouverneur van Celebes en onderhoorigheden voor den overtogt naar Macassar. Dien hoofdambtenaar overbrengende, kwam meergenoemd stoomschip den 16den ter reede Macassar aan en zal waarschijnlijk den 21sten de terugreis naar het station te Ternate hebben aanvaard, zich eenigen tijd te Amboina ophoudende.

Van het station ter Westkust Sumatra zijn geene bijzondere verrigtingen aan te teekenen.

De korvet *Prins Maurits* en de schoenerbrik *Macassar*, aldaar aanwezig, maakten verschillende togten naar de plaatsen aan de kust om de noord gelegen, inzonderheid naar Sibogha en bezochten Nias en de straat Siberoet: de laatste hoofdzakelijk met het doel van opnemingen.

De verrigtingen in het station te Riouw hebben zich meerendeels tot opnemingen en kruistogten naar het rijk van Siak bepaald, daarbij Bangkalis bezoekende.

Nadat in de maand Mei jl. de commissie tot het bepalen van een punt voor de nieuwe vestiging aan de rivier van Siak hare werkzaamheden had voleindigd, is zij met den stoomer *Soembing* 4 Junij te Riouw teruggekeerd. Genoemde bodem, die tot tijdelijke versterking aan het station te Riouw was toegevoegd, is daarop 29 Julij ter reede Batavia aangekomen.

De brik de *Haai* maakte in Augustus een tweeden togt van Riouw naar Siak en heeft nu weder in October zich derwaarts begeven om gedurende eenigen tijd in die wateren zich op te houden.

De schoenerbrik *Padang*, in station ter oostkust Sumatra, na eenen geruimen tijd ter reede Palembang te hebben vertoefd, was den 1sten Junij naar Muntok teruggekeerd en heeft bij het vernemen der berigten van zeeroof, die op verschillende punten van het eiland Banka plaats had gevonden, onmiddellijk een togt tot opsporing der roovers aangevangen, waarbij de rivier-mondingen op de oostkust van Sumatra en Brahalla-eilanden naauwkeurig zijn onderzocht. Eenige plekken zijn als schuilplaats der roovers herkend en vernield geworden, doch de praauwen zelve zijn niet achterhaald.

Bij het vernemen der tijdingen van de verschijning der roovers is het stoomschip *Soembing* van de reede Batavia mede ter opsporing van het gespuis en tot een naauwkeurig onderzoek van de vaarwaters rond het eiland Banka afgezonden en na de overtuiging te hebben verkregen, dat de roovers die wateren reeds verlaten hadden, tegen het einde van Julij te Batavia teruggekeerd.

Het stoomschip *Samarang*, intusschen van Batavia bestemd geworden voor het station ter oostkust van Sumatra ter vervanging van de *Pa-*

dang, heeft den 31sten Augustus ter reede Muntok de dienst overgenomen en gedurende de eerste helft van October een kruistogt langs de noordkusten van Banka gedaan, en is, Riouw bezocht hebbende, 11 October ter reede Muntok teruggekeerd.

De schoenerbrik *Padang* keerde den 17den September bij de vlag terug en werd tot het onderzoeken van den toestand van den romp naar het maritime etablissement te Onrust gedirigeerd.

Het opnemingsvaartuig *Pylades*, een gedeelte van straat Banka in kaart gebragt hebbende, is den 30sten Julij ter reede Batavia teruggekeerd, en, na eenige noodzakelijke voorzieningen te hebben ondergaan, den 10den October weder naar straat Banka vertrokken, om de opnemingen in die wateren te vervolgen.

De bewegingen van Zr. Ms. schepen ter reede Batavia en Onrust hebben gedurende deze maanden zich in de hoofdzaak bepaald tot het navolgende:

Den 22sten Junij ankerde aldaar het transportschip *Merwede*, van Nederland aankomende. De état-major en equipage werden verwisseld en de bodem in reparatie aan het etablissement te Onrust opgenomen en vertrok na gereedheid op den 20sten Augustus van de reede Batavia naar Soerabaja om eene lading djattihout in te nemen.

Het stoomschip *Amsterdam*, na te Soerabaja voor de terugreis naar Nederland gereed te zijn gemaakt, kwam den 6den Julij ter reede aan en vertrok den 22sten naar Nederland.

Op den 4den Julij was met het koopvaardijschip *Eugenie* uit Nederland aangekomen een detachement van ongeveer 100 ligt-matrozen en jongens, onder bevel van eenen luitenant ter zee 1ste klasse, bestemd tot versterking der bemanningen op het eskader.

Den 12den Augustus ankerde ter reede Batavia het schroefstoomschip *Bali*. Den 3den April, zoo als reeds is vermeld, over Hongkong te Nagasaki aangekomen zijnde, had die stoomer gedurende de maanden April en Mei eene reis door de Japansche binnenzee naar verschillende havens van dat rijk gemaakt en daarbij tevens Jedo bezocht en was ingevolge de ontvangen bevelen den 15den Junij van de reede Desima naar Batavia teruggekeerd, Ternate aandoende tot aanvulling van den steenkolenvoorraad.

Het grootste gedeelte der matrozen, behoorende tot het detachement der Nederlandsche marine in Japan, werden met de *Bali* naar Java overgevoerd.

De *Bali* werd aan het etablissement te Onrust in reparatie opgenomen en was den 26sten October weder gereed voor de dienst en bestemd voor de zeemagt bij de tweede expeditie tegen Boni.

Het stoomschip *Merapi*, na te Soerabaja in het droogedok te zijn hersteld, kwam den 15den September ter reede Batavia, overbrengende Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Samarang, alwaar het den 1sten October de schoenerbrik *Sylph* van de reede Batavia naar Soerabaja en keerde den 22sten October op vorengemelde reede terug, beschikbaar blijvende om bestemd te worden tot het vervoeren van de telegraaf kabel van Singapore naar Batavia.

Te Soerabaja was gedurende een belangrijk aantal schepen aanwezig. De verrigtingen, door de opvolgende expeditionaire diensten aanvankelijk aan enkele stoomers uitgesteld, hadden voor een gedeelte gedurende deze maanden plaats en bewezen de doelmatige en krachtige werking van het maritime etablissement, evenzeer als der fabriek voor marine en stoomwezen.

Na meer of min belangrijke herstellingen werden achtereenvolgens aldaar voor de dienst gereed gemaakt de stoomschepen *Etna*, *Amsterdam*, *Kinsbergen*, *Onrust*, *Soembing* en *Phoenix*. Onmiddellijk volgden die schepen van Soerabaja hunne verschillende bestemmingen op. Met 1 November blijven nog in reparatie over: de stoomschepen *Groningen*, *Suriname* en *Amelia*, terwijl de schoenerbrik *Sylph*, op 15 October buiten dienst gesteld, op de sleephelling eene belangrijke herstelling zal ondergaan.

In het transportschip *Merweda* is, nadat de lading ingescheept was, een beduidend lek ontdekt, waardoor het noodzakelijk is geacht, den romp in het drooge dok te plaatsen en naauwkeurig te onderzoeken.

Bij de bevinding is gebleken, dat tot het gereed maken der *Merwede*, voor de reis naar Nederland, eene belangrijke voorziening wordt gevorderd, waarvan de kosten in verhouding tot de waarde van den romp te groot zullen zijn.

In afwachting van nadere bevelen is dat schip weder ontladen en zal 25 November worden buiten dienst gesteld.

WATERHOOGTE IN DE HOOFD-RIVIEREN.

Januarij.	Rivieren.	Waarnemings-punten.	Rivierhoogte: boven of beneden Amst. peil.	Rivierhoogte: boven of beneden de nul der oude schaal.	Tijdstip.	In 24 uren: gewassen.	In 24 uren: gevallen.
13	Boven-Rhijn. . .	*Keulen*,	+ 39.74	+ 3.89	8 ure	»	0.38
12	Waal.	*Nijmegen*	+ 10.73	+ 4.51	8 »	»	0.19
12	Neder-Rhijn.	*Arnhem*,	+ 10.67	+ 3.76	8 »	»	0.17
12	Geldersche IJssel.	*Westervoort*,	+ 11.12	+ 3.75	8 »	»	0.20
11		*Maastricht*, (brug)	+ 43.90	+ 1.70	8 »	»	0.17
11	Boven-Maas	*Maastricht*, (hoofdsluis)	+ 43.65	»	8 »	»	0.20
12		*Grave*,	+ 8.81	+ 3.96	8 »	»	0.39
12	Nieuwe Maas	*Brielle* H. W.	+ 0.79	»	5 u. 20 m.	»	0.16
		L. W.	— 0.78	»	2 u. 45 m.	»	0.19

GYMNASIUM WILLEM III TE BATAVIA.

Bij kabinetsbeschikking van 12 Januarij jl., nº. 63, is door Z. M. den Koning magtiging verleend tot de oprigting van een Gymnasium te Batavia, bestemd voor opvoeding en middelbaar onderwijs ten behoeve der Europesche jongelingschap in Nederlandsch Indie, onder den naam van *Gymnasium Willem III*.

De inrigting, de regeling en het beheer dezer instelling zijn toevertrouwd aan een Collegie van Curatoren, te Batavia gevestigd, en benoemd bij besluit van Z. Exc. den Gouverneur-Generaal van 5 Junij jl., nº. 11.

Dit Collegie heeft, met goedkeuring van HH. Exc. den Gouverneur-Generaal en den Minister van Kolonien, aan eene bijzondere Commissie in Nederland de taak opgedragen, om aan den Minister voormeld voordragt te doen tot benoeming van eenen Directeur of Rector van het Gymnasium, en van het verder benoodigde personeel van Docenten, voor zooverre deze laatsten niet in Nederlandsch Indie zijn gevonden.

De ondergeteekenden, uitgenoodigd het lidmaatschap der gemelde Commissie op zich te nemen, hebben zich daartoe bereid verklaard en de haar opgedragen taak aanvaard.

Daar in de eerste plaats de keuze gedaan moet worden van eenen Rector, die, onder het oppertoezigt van het Collegie van Curatoren aan het hoofd der nieuwe inrigting zal staan, zoo rigten de ondergeteekenden bij deze eene openbare oproeping tot alle Doctoren in de Faculteit der Wijsbegeerte en Letteren, die voor de betrekking van *Rector van het Gymnasium Willem III te Batavia* in aanmerking wenschen te komen, en daartoe, door eene rijpe ondervinding in het vak van opvoeding en onderwijs, de noodige vereischten meenen te bezitten.

Zij worden verzocht, zich ten spoedigste aan te melden bij den 2den ondergeteekende, den Hoogleeraar Dr. C. G. Cobet te Leiden, die hun alle gewenschte inlichtingen zal mededeelen. De termijn van aanmelding is den 1sten Februarij 1860 gesloten.

's Gravenhage en Leiden, December 1859.

De Commissie voornoemd,
Jhr. J. P. Cornets de Groot van Kraaijenburg, *Voorzitter*.
Dr. C. G. Cobet.
Dr. M. de Vries.
Mr. J. L. de Bruyn Kops.

ADVERTENTIEN.

Zeevarenden moeten wel acht slaan op het *verschillend* aanzigt der *lichten te Port-Fairy* en op *Kaap Otway;* het licht op *Kaap Otway* is *wit*, en bereikt zijne grootste schittering elk *één minuut.*

Schepen, naar de kust opwerkende *Westwaarts* van *Port-Fairy*, moeten zorg dragen, het licht *niet* in peiling OOSTWAARTS van O. N. O. te brengen.

Men mag het licht niet meer dan 1 mijl naderen, tot dat het in peiling W. t. Z. is, als wanneer de koers N. W. t. W. naar de *reede* kan *gestuurd* worden.

Wanneer het licht in peiling Z. t. W. is, kan men ankeren in 6 1/2 of 7 vadem.

Ten einde niet onklaar te raken van de *corps-morts* (*moorings*), moet men het licht niet *Zuidwaarts van Z. t. W.* 1/2 W. brengen.

Vreemde schepen moeten niet ondernemen, bij *dik weder* op dit licht af te gaan, noch *Port-Fairy des nachts* aan te doen.

Men peilt van den lichttoren:

het *Zuidelijk einde* van *Julia Percy-Eiland* W. t. Z. 1/2 Z., *afstand nagenoeg* 13 *mijlen;*

het Z. Z. O. einde van het *rif* nabij *Dusty Miller-Eiland* Z. t. W. 3/4 W., *afstand nagenoeg* 3/4 *mijl;*

het N. O. einde van *Rabbit-Eiland-Rif* N. O. t. O., *afstand nagenoeg* 1/8 *mijl;*

de *Uiter-ankerboei* N. t. O. 3/4 O., *afstand nagenoeg* 3/4 mijl.

3°. *Warrnambool-havenlicht.*

Een licht is ontstoken op den nieuwen lichttoren te *Warrnambool*, op *Middel-eiland*, staande omstreeks:

op 36° 26′ 0″ *Z. breedte*, en
» 142° 32′ 0″ *lengte Oost van Greenwich.*

Het licht is *stilstaand wit*, 78 voeten boven den waterspiegel verheven, en bij helder weder op een afstand van 13 Engelsche mijlen zigtbaar, stellende 10 voet hoogte voor het oog des waarnemers, en op minderen afstand naar gelang van den staat des dampkrings.

Het licht verlicht *zeewaarts* den *geheelen horizon.*

Schepen, die uit het *Westen* komen, moeten het licht *niet* in peiling *Zuidwaarts* van O. 3/4 Z. brengen; noch mogen schepen, die uit het *Oosten* komen, hetzelve brengen in peiling *Westwaarts* van N. W. t. W. 1/2 W.

Vreemde schepen moeten niet ondernemen, *des nachts* deze haven aan te doen, of het licht binnen één mijl afstands te naderen.

Men peilt van den lichttoren:

het Z. O. uiteinde van het rif Z. O. t. O. 1/4 O., nagenoeg 5 *kabbellengten afstands;*

het Z. uiteinde van *Hopkins-rif* O. 1/4 Z. nagenoeg 2 *mijlen afstand.*

4°. *Port Albert-havenlicht.*

Een licht is ontstoken op den nieuwen, rood geschilderden houten lichttoren te *Port Albert*, op het *Oostelijk einde* van *la Trobe-eiland*, staande omstreeks

op 38° 46′ 0″ *Z. breedte;* en
» 146° 31′ 0″ *lengte Oost van Greenwich.*

Het licht is *stilstaand* en *schitterend* rood, vertoonende elke 3 *minuten* eene *heldere schittering* op een afstand van 6 mijlen en meer. Het licht zal *onveranderlijk* zijn gedurende 1′ 40″, dan plotseling gedurende 34″ *verduisterd* worden, daarna gedurende 12″ eene heldere *schittering* geven, en vervolgens wederom gedurende 34″ *verduisterd* worden, waarna op nieuw het *onveranderlijke* licht schijnen zal.

Binnen 3 mijlen afstands van het licht, zullen de *verduisteringen* naauwlijks zijn waar te nemen, daar op dien afstand een *vast stilstaand* licht tusschen de *heldere schitteringen* en het *onveranderlijk licht* zigtbaar wezen zal.

Het licht is 40 voeten boven den waterspiegel verheven en zigtbaar *zeewaarts* van O. t. N. *door het Zuiden*, tot Z. W. op een afstand van 9 mijlen, stellende 10 voeten hoogte voor het oog des waarnemers, en op minderen afstand naar gelang van den staat des dampkrings.

Men peilt van den lichttoren:

de *uiter roode boei*, *oude vaarwater*, Z. O. t. O. 3/4 O., *afstand nagenoeg* 3 1/2 mijl;

het *Cliffy-eiland*, Z. O. t. Z. 1/2 Z., *afstand nagenoeg* 13 mijlen;

het *Noord Seal-eiland*, Z. t. O. 1/2 O., *afstand nagenoeg* 9 mijlen;

het *Rabbit-eiland*, Z. t. W. 3/4 W., *afstand nagenoeg* 11 mijlen;

Point Townsend, Z. W., *afstand nagenoeg* 3 1/2 mijl.

Alle in deze bekendmaking genoemde peilingen zijn genomen op het *miswijzend kompas.*

'sGravenhage, den 8sten December 1859.

De Minister voornoemd,
J. S. LOTSIJ.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden de navolgende bekendmaking van het Departement van Marine te *Tunis*, als: *Lichttoren op het eiland Canis* (Honden-eiland).

Te rekenen van *den 1sten Januarij* 1860 zal alle nachten *een licht* ontstoken worden op den nieuwen *toren* op het eiland *Canis* (*Honden-eiland*), 11 mijlen ten Oosten der Kaap *Blanc* en 14 mijlen ten N. W. der Kaap *Farina.*

De toren is *wit*, *rond* en met vierhoekig grondvlak, ruim 21 mètres boven den grond, en staat:

op 37° 21′ 0″ *N. breedte;* en
» 7° 44′ 30″ *lengte Oost* van *Parijs;* of
» 10° 4′ 54″ » » *Greenwich.*

Hij zal een *stilstaand wit* licht vertoonen, hetwelk den geheelen horizon zal verlichten, en ruim 39 mètres boven den waterspiegel verheven is.

Het licht, voortgebragt door een *dioptriek lichttoestel* der 2de grootte, zal bij helder weder op eenen afstand van 18 mijlen (van 60 op een graad) zigtbaar zijn.

'sGravenhage, den 21sten December 1859.

De Minister voornoemd,
J. S. LOTSIJ.

BEKENDMAKING.

De Gedeputeerde Staten van de provincie Friesland brengen bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat, ingevolge Art. 7 der Voorwaarden van de Provinciale Geldleening van f 60,000, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 9den September 1857, n°. 70, tot bestrijding van eenige buitengewone uitgaven van het dienstjaar 1858, op den 30sten Januarij 1860, des middags ten twaalf ure, in hunne gewone Vergaderzaal in het Gouvernementshuis alhier, zal plaats hebben de tweede Uitloting van acht Aandeelen in genoemde Leening, ter aflossing op den 15den Mei 1860 van een kapitaal van *acht duizend gulden.*

Leeuwarden, 9 Januarij 1860.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN PANHUIS, *Voorzitter.*
A. VAN DER LAAN, *Griffier.*

REGISTRATIE EN LOTERIJEN.

Bij de *Elfde* trekking der *Vijfde* Klasse van de 240ste *Staats-Loterij*, op Vrijdag den 13den Januarij 1860, zijn prijzen van duizend gulden of daarboven te beurt gevallen aan de navolgende nommers:

N°.	9481	een	prijs	van	1000	gulden.
»	490	»	»	»	2000	»
»	10309	»	»	»	1000	»
»	19473	»	»	»	1000	»
»	1951	»	»	»	1000	»

De Directeur der Staats-Loterij,
J. H. FRIESWIJK.

PLAATSELIJKE BESTUREN.

LANTARENS.

Bij de gemeente Brielle zijn, ten gevolge der aldaar ingevoerde Gazverlichting, uit de Hand te Koop 70 Lantaarns, voor de Straatverlichting met Olie dienende. Te bevragen bij den Opzigter der gemeentewerken Th. van den Schoon, te Brielle.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** *Levinus van Eeten* en *Jenneke 't Hooft*, Landbouwers te Veen, provincie Noordbrabant, hebben aan Z. M. den Koning toestemming gevraagd, ten einde aan hunnen minderjarigen Zoon *Arie* vergund worde, den geslachtnaam van *'t Hooft* bij den zijnen aan te nemen. Waarvan bij deze, aankondiging geschiedt naar de voorschriften der Wet.

*** Bij Vonnis der Arrondissements-regtbank te 's Gravenhage, van den 9den Januarij 1860, is *Hendricus Groenewegen*, woonplaats hebbende te Naaldwijk, gecustodieerd in het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te 's Hertogenbosch, op verzoek van zijnen Vader *Jacobus Andreas Groenewegen*, wonende te Naaldwijk, wegens krankzinnigheid gesteld onder Curatele.

A. P. T. EYSSELL, *Procureur.*

*** Bij Vonnis der Arrondissements-regtbank te 's Gravenhage, van den 9den Januarij 1860, is *Helena Dupont*, woonplaats hebbende te 's Gravenhage, gecustodieerd in het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te Deventer, op verzoek harer Zuster *Lambertina Dupont*, huisvrouw van, bijgestaan en gemagtigd door *Karel Benserik*, wonende te 's Gravenhage, wegens krankzinnigheid gesteld onder Curatele.

[Kosteloos.] A. P. T. EYSSELL, *Procureur.*

*** Blijkens Acte, den 31sten December 1859 alhier onder de hand geteekend, behoorlijk geregistreerd, heeft de eerst-ondergeteekende *H. F. Straatman* aan den mede-ondergeteekende *G. Jalink* het regt toegekend om van af 1 Januarij 1860 de door den eerst-ondergeteekende op zijn eigen naam gedreven Handel in Bouwmaterialen voor zijne bijzondere rekening en risico voort te zetten, alsmede om den naam van hem eerst-ondergeteekende aan den zijnen toe te voegen, en denzelven Handel alzoo te mogen drijven op den naam of Firma van *H. F. Straatman en G. Jalink*, zonder dat echter de eerst-ondergeteekende eenigzins aansprakelijk zal zijn voor eenige handelingen of verrigtingen ter zake van gezegden Handel door den mede-ondergeteekende aangegaan.

H. F. STRAATMAN.
G. JALINK.

*** Bij notariele Acte, den negenden Januarij achttien honderd zestig te Rotterdam verleden, is de Vennootschap, aldaar gevestigd onder de Firma van *de Weduwe C. Ooms en Compagnie*, welke ten doel had de Uitoefening van het Vak der Linnenverwerij en hetgeen daartoe verder behoort, Ontbonden, en de Ondergeteekende tot de vereffening der zaken, de ontbonden Firma betreffende, belast.

Wed. C. OOMS.

TELEGRAPHISCHE BEURSBERIGTEN.

VRIJDAG 13 JANUARIJ 1860.

Amsterdam.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	64 1/2	—	—
Dito dito	3	76 7/8	—	—
Dito dito	4	98 1/2	98 9/16	—
Syndicaat	3 1/2	—	—	—
Handel-maatsch.	4 1/2	125	—	—
BELGIE. Bij *Rothschild.*	2 1/2	—	—	—
RUSL. Bij *Hope en C°.* 1798 en 1816	5	104 1/8	—	—
Dito 1828–1829	5	102 1/8	—	—
Dito 1840	4	81	—	—
Stieglitz	4	81	—	—
Dito 1854	5	90 5/8	—	—
Dito 1855	5	100	—	—
Engelsche	4 1/2	—	—	—

	pCt.			
SPANJE. Nieuwe 3% thans	1 3/4	32 3/4	—	—
Amortisable		—	—	—
Buitenlandsche	3	—	—	—
Binnenlandsche	3	42 3/4	42 7/8	—
PORTUG. Te Lond.	3	43 3/4	—	—
OOSTENR. Metall. 1816–1852	5	52 3/8	52 5/8	52 3/8
Dito Zilv. Nation.	5	57 3/8	57 5/8	57 3/8
Dito Zilver 1849–1854	5	[illegible]	73 1/4	—
Dito 1847–1852	2 1/2	28 1/2	28 3/8	—
MEXICO. Londen.	3	—	—	—
GRENADA id.	2 3/4	—	—	—
VENEZUELA id.		—	—	—
Uitgestelde		—	—	—

Londen.

Consols	3	pCt.	95 1/4
Mexico			—
Spanje	3	»	—
Dito	1 3/4	»	33
Venezuela			—
Uitgestelde			—
Grenada			—

Antwerpen.

Metalliek	5	pCt.	55 1/2
Nat. Metalliek	5	»	60 1/2
Binnenl. Spanje	3	»	—
Spanje	1 3/4	»	—
Crédit Prom.			—

Parijs.

Fr. rente	3	pCt.	68.80
Fr. Créd. Mob.			762
Binnenl. Spanje	3	»	—
Spanje	1 3/4	»	—
Russische Spoorwegen			—

Weenen.

Metalliek	5	pCt.	71.80
Idem Nationaal			78.80
Wissel Londen			127.00

TE 'SGRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.